

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande avseende remiss av SOU 2023:24 Etablering för fler - jämställda möjligheter till integration

Er beteckning: A2023/00885

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Jönköpings län instämmer i bedömningen om behovet av insatser för att påskynda utrikesfödda kvinnors etablering på arbetsmarknaden. Vi tillstyrker det huvudsakliga förslaget att den utvidgade målgruppen erbjuds möjlighet att delta i etableringsprogrammet. Etableringsersättning i kombination med utökade insatser för att nå, informera, erbjuda och motivera målgruppen anser vi kommer ha goda effekter på deltagande i etableringsprogrammet.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att omklassa vissa anhöriga till flyktingar och andra skyddsbehövande. Dessa individer har ofta ett större behov av särskilda insatser som riskerar att inte kunna tillgodoses om målgruppen omklassas.

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att omfördela delar av länsstyrelsernas § 37 a-medel för att delfinansiera det nya statsbidraget som tillkommer Skolverket att fördela till integrationsinsatser inom öppna förskolan.

7.4.2 Information i samband med beslut om uppehållstillstånd

Länsstyrelse tillstyrker förslaget om Migrationsverkets informationsskyldighet om vilka etableringsinsatser som erbjuds. Vi vill dock understryka vikten av att även involvera utlandsmyndigheterna som i många fall kommer i kontakt med individerna efter det att de beviljats uppehållstillstånd, men innan de

flyttar till Sverige. Vi vill vidare betona vikten av att informationen i möjligaste mån ges på individens modersmål.

7.4.3 Information i samband med folkbokföringen

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning att Arbetsförmedlingen behöver säkerställa att information om vilka insatser som kan erbjudas målgruppen ges via Statens servicecenter.

Länsstyrelsen har på flera sätt, bland annat genom kommunernas svar i lägesbildsenkäten 2022, fått information om att det finns utmaningar i kontakten med Statens servicecenter. Utmaningarna gäller bland annat svårighet att få information med stöd av tolk och bokning av tid.

Bristen på fungerande kvalitativt stöd från Statens servicecenter bekräftas även av Riksrevisionens granskning från 2022, av vilken det framgår att det finns stora variationer på kvalitet och tillgänglighet inom Statens servicecenter.

7.4.4 Kommunerna ska nå, erbjuda och motivera till deltagande i sfi och samhällsorientering

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om behovet av ett förtydligande kring kommunernas ansvar. Länsstyrelsen har i flera åiterrapporteringar påpekat att kommunerna haft svårt att fullgöra sitt samhällsorienteringsuppdrag, som redan idag är reglerat i lag. Skärpta krav på kommunerna bör därför också kompletteras med stöd av en gemensam nationell strategi för hur kommunerna ska identifiera den utvidgade målgruppen. I länsstyrelsernas fördjupade kartläggning av samhällsorientering för den utvidgade målgruppen från 2023, framgår att kommunerna själva efterfrågar både en nationell strategi och riktlinjer för hur de når målgruppen och ökar deltagandet.

Avseende kommunernas samhällsorienteringsuppdrag har länsstyrelsen uppmärksammat svårigheten i att erbjuda en flexibel och individanpassad samhällsorientering på modersmål, utifrån ett minskat mottagande av nyanlända.

Enligt samhällsorienteringsförordningen ska samhällsorienteringen i möjligaste mån bedrivas på deltagarnas modersmål eller ett annat språk som deltagaren behärskar väl. I länsstyrelsernas återrapportering för samhällsorientering från 2022 framgår dock att en fjärdedel av landets kommuner erbjuder samhällsorientering på lätt svenska. Vi ser en risk att motivationen att delta hos den utvidgade målgruppen kan påverkas negativt i det fall den inte erbjuds på modersmål.

Länsstyrelsen har uppmuntrat till utveckling av den mellankommunala samverkan i syfte att bättre tillgodose målgruppens behov. Utredningens förslag kan resultera i ett ökat behov av mellankommunal samverkan och därmed ökat stöd från länsstyrelserna.

7.4.6 Enhetlig myndighetsinformation ska tas fram

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om behovet av att ta fram myndighetsgemensamt informationsmaterial. I Arbetsförmedlingens samverkan med andra myndigheter samt SKR ser vi det som angeläget att informationsverige involveras tidigt i processen för att bidra med sin stora erfarenhet av att nå asylsökande, flyktingar och andra skyddsbehövande. För att kunna använda sig av informationsverige.se som en viktig informationskanal till den utvidgade målgruppen, finns behov av utveckling av webbplatsen. En utökad målgrupp skulle innebära att informationen behöver tillhandahållas på fler språk än de som finns tillgängliga i dagsläget. Sammantaget skulle detta innebära en utökning av uppdraget för informationsverige, med tillhörande ökade medel.

7.6.2 Omklassning av vissa anhöriga till flyktingar i etableringslagen

Länsstyrelsen avstyrker utredningens förslag om att omklassa omnämnda anhöriga till flyktingar och andra skyddsbehövande. Länsstyrelsens bedömning är att dessa anhöriga inte kan likställas med övriga anhöriginvandrare och familjemedlemmar till arbetskraftsinvandrare. Även om det finns ett försörjningskrav vid anhöriginvandring till vissa flyktingar och andra skyddsbehövande så skulle en minskad ersättning för dessa anhöriga kunna resultera i att man tappar flertalet kvinnor, i verkligt behov av dessa insatser.

Anhöriga till flyktingar och andra skyddsbehövande har ofta ett större behov av särskilda insatser från kommunerna. Målgruppen kommer i många fall från krigsdrabbade länder och har ofta andra erfarenheter med sig vilket kan komma att ställa högre krav på kommunernas verksamheter i att stödja individerna. Inte minst stöd till barnfamiljer och individer med särskilda behov.

Utöver en lägre etableringsersättning, skulle denna målgrupp enligt förslaget inte heller ha rätt till etableringstillägg för hemmavarande barn, vilket skulle ha en negativ påverkan på de barn och familjer som lever i en redan ekonomisk utsatt situation.

Länsstyrelsen anser inte heller att det utifrån ett barnrättsperspektiv är befogat att begränsa ersättningen till de föräldrar och familjer som ansökt om familjeåterförening senare än två år från det att det ensamkommande barnet togs emot i en kommun. Vi anser inte att en tidsbegränsning på två år kommer att påskynda processen för en familjeåterförening. Att barnet har förlorat kontakten med föräldern eller andra oförutsedda händelser är snarare orsaken till sena ansökningar och inte nivån på etableringsersättningen. Därmed anser vi inte att en tvåårsgräns kan motiveras.

9.2.1 Alla som skrivs in i etableringsprogrammet bör få en fördjupad kartläggning

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en fördjupad kartläggning. Avseende det stöd som Arbetsförmedlingen ska ge till individen vill vi understryka behovet av personlig handläggare och fysiska möten. Länsstyrelsen ser att den reformering Arbetsförmedlingen har genomgått de senaste åren inte har gynnat målgruppens behov. Länsstyrelsen har via lägesbildsenkäterna uppmärksammat ett ökat tryck på kommunerna att stödja individer i kontakt med Arbetsförmedlingen.

9.3.3 Tiden med insatser ska kunna förlängas med högst tolv månader

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om möjlig förlängd etableringstid. Länsstyrelsens bedömning är dock att förlängningsperioden, utifrån individuella behov och handläggarens bedömning, ska kunna förlängas ytterligare tid.

9.4.3 Öppen förskola med språkträning och studie- och yrkesvägledning för föräldralediga

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om att införa nytt statsbidrag till verksamheter med integrationsinsatser inom öppna förskolan.

Länsstyrelsens avstyrker dock förslaget om att detta statsbidrag ska delfinansieras genom att 20 miljoner kronor omprioriteras från länsstyrelsernas 37 a § förordningen (2010:1122) om statliga ersättning för insatser för vissa utlänningar. Medel som fördelas enligt denna förordning av länsstyrelserna täcker en bredare verksamhet och målgrupp än det som det nya statsbidraget föreslås täcka.

Projekten genomförs ofta i samverkan med regionala och statliga aktörer och till skillnad från föreslagna statsbidrag via Skolverket, kompletterar projekten kommunernas redan befintliga uppdrag. I många fall utökas målgruppens sociala nätverk, till exempel genom samverkan med civila samhället, vilket främjar integration och etablering. Statsbidraget har ständigt haft högt söktryck. Eftersom kommunerna rapporterar om mindre resurser för insatser som främjar integration ser vi ett fortsatt behov och högt söktryck även kommande år.

9.5 Samverkan för nyanländas etablering

Länsstyrelsen instämmer i utredningens bedömning om att Arbetsförmedlingen behöver underhålla och utveckla samverkan med andra aktörer.

Länsstyrelsen ser Arbetsförmedlingen som en viktig samordnade aktör för etablering av nyanlända. Länsstyrelsen kan i sin roll som sammankallande för myndighetsgemensam samverkan erbjuda stöd till Arbetsförmedlingen för att nå en bättre samverkan med andra regionala aktörer.

Kommunerna har framfört vikten av en systematisk samverkan och kontinuerlig personlig kontakt med Arbetsförmedlingen för en god struktur för samverkan. Detta skulle resultera i en bättre samordning av integrationsinsatser, vilket leder till snabbare etablering för målgruppen. I de regionala lägesbildsenkäterna från 2022 framkommer att flera kommuner i Jönköpings län anser att

omorganisationen inom Arbetsförmedlingen har lett till försämring av samverkan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med integrationsutvecklare Ida Storm Mukwana som föredragande. I den slutliga handläggningen har också integrationsutvecklare Alexandra Wollmar, enhetschef Nina Lindgren och avdelningschef Emma Willaredt medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia till

a.ias@regeringskansliet.se